

Vedecký pracovník Ústavu ekológie lesa SAV Ing. Ján Kukla, CSc. – šesťdesiatročný

Dňa 28. februára 2010 si pripomíname 60. výročie narodenia nášho spolupracovníka Ing. Jána Kuklu, CSc. Narodil sa v Podkriváni, v okrese Lučenec, ale väčšinu života prežil v Krupine, kde po získaní základného vzdelania absolvoval aj Strednú všeobecnovzdelávaciu školu (1965 – 1968). Po ukončení štúdia na Lesníckej fakulte Vysoké školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene (1968 – 1973) nastúpil do Lesoprojektu ÚHÚL vo Zvolene, kde spočiatku pracoval ako technický asistent, neskôr ako samostatný vývojový pracovník pri geobiocologickom prieskume prírodných pomerov (mapovaní lesných typov – fytoocenóz a pôd) v rôznych oblastiach Slovenska. Získané praktické skúsenosti ho inšpirovali k hlbšiemu štúdiu ekologických vzťahov existujúcich v lesných geobiocenózach, najmä vzťahu rastlinných taxónov a ich spoločstiev k trvalým ekologickým podmienkam.

Záujem o vedeckú prácu ho priviedol na Katedru pedológie a geológie Lesníckej fakulty VŠLD (dnes Katedra lesného prostredia LF TU) vo Zvolene, kde v rokoch 1979 – 1982 pod vedením prof. Ing. Rudolfa Šályho, DrSc. použil pri výskume dekarbonatizácie pôd kalcifilných a neutrofilných lesných spoločstiev vlastnú modifikáciu lyzimetrickej chromatografickej metódy. Hodnosť kandidáta poľnohospodársko-lesníckych vied získal po obhájení kandidátskej dizertačnej práce s názvom „Formy karbonátov v pôde, ich vylúhovanie a odraz vo fytooceneze“. Na VŠLD ostal pracovať až do konca roku 1983 a v tomto období sa podieľal na výskume prírodných rezervácií SR, viedol cvičenia z pedológie a bol konzultantom DP 6 študentov.

Na terajšie pracovisko – Ústav ekológie lesa SAV vo Zvolene (pôvodný názov Pobočka pre výskum lesných ekosystémov ÚEBE CBEV SAV), nastúpil v roku 1984. V tom istom roku sa zapojil do súťaže mladých vedeckých pracovníkov SAV a o rok neskôr aj do výskumu poškodených dubových porastov SR. V ďalších rokoch sa orientoval najmä na výskum kolobehu živín v lesných ekosystémoch. Kontinuálnym lyzimetrickým výskumom dynamiky pedochemických procesov získal originálne poznatky o vplyve edifikátorov lesných biocenóz a kyslých imisí na ekologic-

ké vlastnosti a genézu pôd najviac rozšírených bukových a smrekových geobiocenóz. Ďalšie poznatky z oblasti fytoecológie, ekológie, genézy a klasifikácie lesných pôd získal pri pracovných pobytoch v Rusku (1991), Rakúsku a Taliansku (1998), Rakúsku a Švajčiarsku (2000), Bulharsku (1992, 2001, 2004), Maďarsku (1993), Rumunsku (1996), v Číne (1999) a na Ukrajine (1990, 1991, 2009).

Získané odborné vedomosti využil ako zodpovedný riešiteľ šiestich grantových projektov VEGA, projektu APVV, pri riešení projektu INCO – Copernicus, EMERALD, CARBOMONT, BioSoil a i. V súčasnosti sa podieľa na riešení spoločného projektu ÚEL SAV a TU Zvolen s názvom Centrum excelentnosti – Adaptívne lesné ekosystémy, Agentúry ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ financovaného Európskym fondom regionálneho rozvoja a projektu VEGA.

Okrem toho koordinoval alebo bol spoluriešiteľom mnohých úloh a projektov zameraných na vyriešenie problémov lesníckej a ochranárskej praxe, najmä v oblasti NP Malá Fatra, NP Muránskej planiny (ekologický výskum endemického druhu *Daphne arbuscula*), VD Gabčíkovo, NPR Šúr a PR Chynorianský luh (ekologický výskum a optimalizácia vodného režimu), CHKO-BR Poľana, CHKO Štiavnické vrchy, Hornej Nitre, Nízkych a Vysokých Tatier, Spiša, Oravy a Kysúc, Jelšavy, Lubeníka a i. Je aj spoluautorom niekoľkých expertíznych správ, vrátane EIA projektov (Lanice, Oščadnica-Lalíky, Cementáreň Rohožník, NP M. Fatra, N. Tatry – Luková, Donovaly a i.), ktoré riešili aktuálne problémy využívania prímestských území, alebo výstavby rekreačných zariadení a ich vplyvu na lesné ekosystémy, ako aj „Štúdie trvalo udržateľného rozvoja Vysoké Tatry 2005“ vypracovanej pre Výbor vlády Slovenskej republiky pre obnovu a rozvoj Vysokých Tatier, ktorá sa v súťaži umiestnila na 2. mieste.

K významným vedeckým prínosom jubilanta patrí napr. návrh univerzálneho spôsobu priamej determinácie edaficko-trofických radov a medziradov lesných geobiocenóz prostredníctvom limitných hodnôt aktuálnej reakcie pôd, ktorý umožňuje identifikovať prirodzené ako aj antro-

picky podmienené zmeny živinového prostredia stredoeurópskych lesných ekosystémov. Stanovil tiež limitné hodnoty vodnej kapacity pôd, pomocou ktorých možno diferencovať prirodzené bukové a extrazonálne dubové geobiocenózy vyskytujúce sa v oblasti 3. a 4. lesného vegetačného stupňa. Je spoluautorom Morfogenetického klasifikačného systému pôd Slovenska.

Výsledky jeho práce vyústili do návrhu univerzálneho spôsobu priamej determinácie edaficko-trofických geobiocenologických jednotiek prostredníctvom limitných hodnôt pôdnej reakcie a priamej determinácie normálnych a obmedzených edaficko-hydrických geobiocenologických jednotiek v oblasti 3. a 4. lvs (rozhranie prirodzených dubových a bukových geobiocenóz) prostredníctvom limitných hodnôt maximálnej vodnej kapacity pôd.

Veľmi rozsiahla je aj publikačná a posudková činnosť nášho jubilanta. Je autorom alebo spoluautorom vyše 100 pôvodných vedeckých a odborných prác publikovaných v domácich a zahraničných karentových a nekarentových časopisoch, v monografiách a zborníkoch, viac ako 40 záverečných správ, recenzentom 2 vysokoškolských učebných textov, mnohých vedeckých a odborných prác, niekoľkých projektov VEGA, KEGA a APVV, KDP a projektov dizertačných prác, diplomových a bakalárskych prác. Je gestorom predmetu Ekológia lesa doktorandského štúdia na FEE TU vo Zvolene, členom Atestačnej komisie pre posudzovanie vedeckých a kvalifikačných stupňov na TU Zvolen, SOK pre obhajobu dizertačných prác v študijnom odbore 15-21-9 Ekológia, 15-25-9 Pedológia, 4.3.4. Všeobecná ekológia a ekológia jedinca a populácií a 4.1.34 Pedológia. Vyškolil 3 doktorandov a v súčasnosti je školiteľom ďalších 2.

Okrem vedeckovýskumnej činnosti sa ako vedúci Oddelenia ekológie pôdy a rastlín aktívne podieľa aj na organizačnej práci ÚEL SAV Zvolen. Je členom redakčnej rady časopisu Folia oecologi-

ca, redakčnej rady Lesníckeho časopisu – Forestry Journal, Slovenskej komisie Dohovoru o biologickú diverzitu, výboru Slovenskej pedologickej spoločnosti, Odboru pôdoznanectva a ochrany pôdy Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied, výboru Lesníckej sekcie Slovenskej spoločnosti pre vedy poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne pri SAV a i.

K mimoriadne plodnej vedeckej činnosti Ing. Jána Kuklu, CSc. by som rád dodal aspoň jednu osobnú spomienku. S Jankom som sa prvýkrát stretol, keď som ho ako mladého aspiranta skúšal pedológiu v rámci tzv. minima. Skúška bola komisionálna a bola z viacerých predmetov, medzi iným aj z fytoecológie a lesníckej typológie. Tento predmet vtedy skúšal obávaný examinátor. Pri jednej z otázok sa aspirant a skúšobný komisár dostali do sporu. Každý obhajoval a vysvetľoval svoje stanovisko. Dovtedy hladký priebeh aspirantskej skúšky sa začal zadrhávať, komisia stúpala. Situáciu, na naše prekvapenie, vyriešil examinátor stručným konštatovaním: „Máte pravdu.“ Bolo to veľké gesto spoluzakladateľa slovenskej typologickej školy doc. Dr. Ing. D. Randušku, ktorého som si začal ešte viac vážiť, ale aj dôkaz perfektných znalostí Ing. J. Kuklu, CSc. A takýchto príhod by som mohol opísať aj viac, pretože už takmer 30 rokov plávame spolu za každého počasia, v búrkach i v slnečnej pohode na tej istej lodi – na Ústave ekológie lesa SAV.

Nuž, náš milý jubilant, Janko (niekedy aj Jano), želáme Ti, aby si so svojou Gitkou zažil ešte mnoho pekných spoločných chvíľ. Aj ostatní spolupracovníci Ústavu ekológie lesa i široká verejnosť praje nášmu jubilantovi do ďalších tvorivých rokov veľa síl, dobrého zdravia, osobného šťastia a radosti zo života.

Eduard BUBLINEC
Ústav ekológie lesa SAV
E. Štúra 2
SK – 960 53 Zvolen